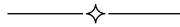

of professional creative process of the actor of the musical as the immanent work of consciousness of the actor directed to self-updating are given. Self-dialogue of consciousness of the actor of the musical is presented as a professional and personal factor of an avtopoezis of system. The immanent maintenance of an avtopoezis provides interaction of three aspects of creative existence of the actor: «I am a personality», «I am a role image», «I am a viewer». Self-dialogue of consciousness of the actor of the musical is presented as the process of self-organization of the psychophysical device of the actor directed to the birth of a role image and to achievement of the highest point of sensual merge of the identity of the actor and character — experience of a catharsis performed by a role image.

Keywords: avtopoezis, consciousness self-dialogue, immanent maintenance of an avtopoezis.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2016

УДК 78.03+78.071.2/78.071.4

Т. Федчун

ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФОРТЕПАННИХ КОНЦЕРТНО-ВИКОНАВСЬКИХ ТРАДИЦІЙ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПОЛІНАЦІОНАЛЬНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ

Стаття присвячена розгляду головних засад формування фортеп'яних концертно-виконавських традицій Західної України у контексті полінаціональних соціокультурних процесів. Простежуються історичні, політичні та соціальні чинники, які слугували підґрунтям для формування полікультурних мистецьких традицій на землях Західної України.

***Ключові слова:** концертно-виконавська традиція, полінаціональні соціокультурні процеси, львівська фортеп'янна школа.*

Вивчення фортеп'янного мистецтва Західної України як складової частини мистецьких процесів України є унікальним прикладом не лише збереження і реалізації національної ідеї, але й її розвитку та збагачення в умовах відмінного за державним устроєм, багатоетнічного, різнонаціонального і різнорелігійного соціального середовища. Феномен культурно-історичних процесів Північної Буковини й Північної Бессарабії (Хотинський повіт), Східної Галичини та Закарпаття полягає у тому, що вони фактично перебували в складі Великої Укра-

їни (мається на увазі Київська, а потім Галицько-Волинська держава) протягом нетривалих історичних періодів.

Наслідком входження цих територій у різні державні утворення є включення їх мистецької (зокрема музичної) сфери у полікультурні процеси. Історія музичної культури Західної України (яка включає території Східної Галичини, Північної Буковини та Закарпаття) є яскравим свідченням творчих взаємовпливів українських, австрійських, польських, чеських, угорських, німецьких та інших векторів європейської традиції. Унікальну сприятливість для цієї ситуації творять три основні групи чинників. Перший з них — етнічний, обумовлений суміжністю кількох етнографічних регіонів та взаємодією культурних впливів поляків, чехів, угорців, румунів, словаків, німців, росіян, молдаван. Так, наприклад національний склад населення Буковини на 1887 р. становив 42 % русинів (українців), 32,5 % румунів, 12 % євреїв, 8 % німців, 3 % поляків, 1,7 % угорців, 0,5 % вірмен і 0,3 % чехів¹.

В Східній Галичині на початок ХХ століття русини (українці) склали 64,5 %, поляки — 21,0 %, євреї — 13,7 % німці — 0,3 %. Окрім переважаючого українського населення на Закарпатті наступними за чисельністю є угорці (становлять більшість в південній частині регіону та більших містах), євреї (складають традиційно більший відсоток, ніж в будь-якій іншій частині України, як в містах (26 %), так і по селах (11 %), німці (творили 7 малих колоній в горах) та румуни (були скупчені в 4 великих селах на північ від Сиготу).

Другий — історико-політичний: території Закарпаття² у різний час входили до складу Угорщини, Трансільванії, Австро-Угорщини, Чехословаччини (1919–1939), знову Угорщини (1939–1944), та СРСР (від 1944); землі Буковини — крім галицько-волинського князівства, належали до Угорщини (1340–1350-ті рр.), Молдавського князівства (1360-ті рр.), Росії (1769–1775), а протягом досліджуваного періоду

¹ Для порівняння — в наш час національний склад населення Чернівецької області наступний: українці (75,0 %), румуни (12,7 %), молдавани (7,3 %), росіяни (4,1 %), поляки (0,3 %), білоруси (0,2 %) і євреї (0,2 %).

² Закарпаття, перебуваючи у складі різних держав, в різні часи мало такі назви: Marchia Ruthenorum, Felsx Magyarorszag, Eszakkeleti felvidek, Karpatorszag, Karpatalja, Ruszinszko, Karpatenland, Karpatenrussland, Ruthenien, Karpatho-Ukraine, Ruska Krajna, Podkarpatsko, Rusinsko, Podkarpatska Rus, Karpatorusko, Karpatsky kraj, Podkarpatska zem, Podkarpatsky kraj, Podkarpatska Ukrajina, Потисьська Русь, Руська Крайна, Подкарпатьє, Подкарпатська Русь, Земля Подкарпатская, Карпатороссія, Карпатська Русь, Русь Окрайна, Русская Земля, Подкарпатский край, Русский край, Підкарпаття, Закарпаття, Карпатська Україна, Закарпатська область [7, с. 35].

1775–1918 р. — до Австро-Угорської монархії (як округ¹, область, і від 1849 р. — як герцогство, межуючи на півночі з Галичиною, на заході — з Угорщиною і Трансильванією, на півдні і сході — з Румунією і Бессарабією)², до Румунії (від 1918 р.) та СРСР (1940 р. Північна Буковина). Найбільший територіально регіон Галичини входив до складу Галицько-Волинського князівства, Польщі (1340–1349 рр., 1387–1772 рр, 1921–1939 рр.), Угорщини (1372–1387), Австро-Угорщини (1772–1918), СРСР (від 1939 р.).

Третім чинником унікальності форм полікультурних взаємодій є порубіжне розташування даних територій, зумовлене географічними умовами (наприклад, Закарпатська область межує зі Словаччиною, Польщею, Угорщиною, Румунією, Львівською та Івано-Франківською областями в Україні).

Таким чином, масштаб явища полікультуралізму західноукраїнських територій обумовлений складом населення, яке у різних пропорціях об'єднує низку націй та етносів, формами державного правління, згідно з якими були сформовані різні підстави для домінантності окремих націй та особливості умов культурного розвитку на різних історичних етапах, і географічним розташуванням, яке призвело до значно більш інтенсивного обміну мистецькими цінностями у межах прилягаючих територій. Це явище було влучно відзначене Адальбертом Гржималі — багаторічним директором «Товариства плекання музичного мистецтва на Буковині» у мемуарній праці «Тридцять років музиці на Буковині» у період, коли регіон входив до складу Австрійської імперії: «Австрія — різноголосе ціле. Кожен нарід тільки ланка великого ланцюга, який об'єднує всі народи у спільному житті, у загальній справі на ниві культури» [8].

Підґрунтям для формування полікультурних мистецьких традицій на землях Західної України послужили історичні, політичні та соціальні чинники. Внаслідок трьох переділів Польщі у 1772, 1793 та 1795 роках Галичина (у статусі королівства Галіції та Лодомерії) увійшла до складу Австрійської імперії Габсбургів. З перших років австрійського управління в період приєднання Буковини до імперії Габсбургів суди

¹ Декретом Придворної канцелярії від 1 листопада 1786 року було утворене Окружне управління Буковини, на чолі якого стояв окружний староста (крайсгауптман), що мав свій осередок у Чернівцях і підпорядковувався Львівському губернаторові [4, с. 110]

² Буковина отримала статус самостійного герцогства, вийшовши з підпорядкування Галичини. За конституцією 1849 р. тут було створено крайовий сейм та уряд, який очолював крайовий президент.

запрошували переселенців з різних країв, передусім із Німеччини, щоби посилити в краї німецький вплив¹. Такими стали сім'ї державних службовців: чиновники та військові, згодом — учителі, представники духовенства, управителі державних маєтків, купці, ремісники, робітники та ін. «Прояви впливу принесеної німецькими колоністами та службовцями німецької культури спостерігалися в розвитку як матеріальної, так і духовної культури краю. При цьому в містах Буковини розвиток німецької культури мав значно більший вплив на культурне життя інших національних груп» [3]. Тоді ж, від начал австрійської влади почалася інтенсивна іміграція до Буковини та Північної Бессарабії румунів із Молдавії та Семигороду. Звернемо увагу, що національна розмежованість на буковинських територіях носила м'який характер. Буковинська православна церква перебувала під значним впливом румунів, які разом із румунізованими українцями склали більшість духовенства (а отже православне духовенство тут не відіграло ролі «будителів» буковинських українців за доби національного відродження слов'янських народів).

Ще одним характерним проявом таких процесів стало масове переселення чехів до України, яке також було однією з форм національного руху, відповіддю на створення в 1867 р. двоєдиної монархії та посилення онімежувальних тенденцій у чеських землях (на це, зокрема, вказує А. Попов) [5, с. 9]. Так, в Галичині перші переселенці з Чехії з'явилися ще за часів Галицько-Волинського князівства. Основна маса чехів прибула до Львова в період з 1772 по 1918 рік, коли Галичина, як і Чехія, входила до складу Австро-Угорщини. Це були представники різних верств суспільства, в тому числі діячі культури і науки. Таке різноманітне чеське життя привертало до Львова численних діячів культури і науки. Кількість чехів, які постійно проживали у Львові, досягала 1000 чоловік. Загалом до розширення національного складу населення краю призвело переселення десятків тисяч німців, чехів, угорців, хорватів, італійців.

---

¹ Наприкінці XVIII ст. було створено правову базу для німецької колонізації малозаселених земель, у першу чергу Галичини та Буковини. 17 вересня 1781 р. був оприлюднений «Патент про переселення», яким проголошувалися пільги всім іноземцям, які побажають переселитися на територію Австрії. 13 жовтня 1781 р. цісар видав «Патент про толерантність», яким гарантував громадам християн-некатоликів і православним громадянську рівність з католицькою більшістю населення та свободу віросповідання. 20 жовтня того ж року з'явився цісарський «Патент про віротерпимість», який усував конфесійну перешкоду для вільного в'їзду чисельних переселенців з німецьких протестантських князівств.

Для Закарпаття доленосним стало прийняття у 1868 р. Угорськими Державними зборами закону «Про рівність націй», в якому національні меншини формально визнавалися рівними з титульною угорською нацією, суть якого полягала у висуненні постулату, що всі громадяни Угорщини складають одну неподільну угорську націю і є її рівноправними членами. Таким чином, цей закон прискорив наступ мадяризації, спрямованої на відкидання прагнень ряду народів королівства щодо досягнення національної автономії або навіть федерації (такі ідеї висувалися діячами національних громад хорватів, сербів, румун, словаків, українців).

Включення слов'янських земель до складу Габсбурзької монархії певним чином вплинуло не лише на їхній загальний економічний, суспільний і культурний розвиток, але й на характер взаємин з народами монархії, в тому числі з українцями Закарпаття, Галичини і Буковини, зумовивши ріст національної самосвідомості. Цей вплив виявлявся по-різному (шляхом державної політики, через особисті взаємини тощо). Якнайширше і різнобічно він проявився у *сфері культури*, насамперед в освіті та науці.

Проте тут ці полінаціональні впливи набувають самобутніх форм, виявляючись далеко поза територіальним принципом і вступаючи в автономні форми взаємодії та синтезування. Це було зумовлене тим, що вищезгадані реформи призвели до утворення двоєдиної держави — Австро-Угорщини та перетворення абсолютної монархії на конституційну. Для українського національного руху 60–80-ті рр. XIX століття були характерні зміною етапів — переходом від «просвітницького» до «політичного», на межі 80–90-х років відбулись якісні зміни в усіх галузях громадського життя.

Внаслідок імперських реформ Марії-Терезії та Йосифа II в дусі політики освіченого абсолютизму становище західних українців під владою Габсбургів (70–80-ті рр. XVIII ст.) значно поліпшилося. Саме завдяки їм греко-католицьке духовенство, що мало статус суспільної української еліти, стало підтримувати віденський уряд (цей рух отримав назву «рутенства»). З політично-культурних позицій це було історично обумовленим, оскільки інтереси українців збігалися з бажаннями австрійців послабити вплив Польщі в Галичині та Угорщини на Закарпатті.

У цей період клопотання греко-католицького духовенства Закарпаття та Галичини перед віденським урядом про захист від утисків місцевими католиками русинів-українців і визнання їх окремим на-

родом були продуктивними. З ними пов'язані позитивні зміни у сфері освіти, яка підпорядковувалася церкві.

Відень стає осередком українсько-слов'янських культурно-освітніх і наукових взаємин. Студенти-українці, перебуваючи у Відні, мали змогу вивчати власну історію і культуру. Важливими осередками українського національного і культурного життя в кінці XVIII — на початку XIX ст. були спеціальні вищі релігійні навчальні заклади Відня, у яких формувались новітні українські інтелектуальні та духовні лідери. Вони стали першими, хто виголошував церковні проповіді українською мовою, брав на себе розробку учбової дидактичної та методичної літератури, популяризацію та просвітництво щодо культурно-національних рухів слов'янських народів тощо.

В свою чергу важливу роль у поширенні прогресивних ідей відіграли особисті контакти студентської молоді, завдяки яким набули розвитку зв'язки слов'янських народів з українцями на територіальному просторі держави Габсбургів. Для створення можливостей греко-католицькому духовенству здобувати вищу духовну освіту поряд з Терезіанською академією, Віденським університетом, за ініціативи Марії-Терезії у Відні 1774 р. при церкві святої Варвари було відкрито генеральну греко-католицьку семінарію («Барбареум»). У роки правління Йосифа II її було закрито, а натомість створено семінарії безпосередньо на західноукраїнських землях — у Львові та Ужгороді, а також відновлено діяльність Львівського університету (з 1784 р.), при якому створено «Студіум рутеніум» («Русинський інститут», існував протягом 1787—1809 рр.) з викладанням церковнослов'янською мовою для русинів-українців.

Під час навчання у найвідоміших своїми освітньо-культурними традиціями навчальних закладах Відня, Братислави, Загреба, Праги та інших міст Австрійської монархії студенти — вихідці з західної України входили до складу численних гуртків і товариств, сприяли розвитку педагогічної думки, наукового життя, сприяли поширенню знань про свою батьківщину, її культуру.

Після повернення на батьківські землі уродженці Галичини, Буковини і Закарпаття ставали організаторами освітніх, мистецьких, наукових процесів, а також проявляли себе в інших слов'янських землях монархії. В емігрантському середовищі в Австрії широко вивчалися етнографія, філологія та історія України. В столиці регулярно працювали в наукових відрядженнях професори з різних університетів України. Зокрема значний внесок в австро-українське зближення

здійснили Ю. Федькович, С. Дашкевич, С. Воробкевич та австрійські письменники «української школи» — К. Е. Француз, Е. Р. Нойбауер, Л. А. Штауфе-Сімігінович, Й. Г. Обріст. Завдяки їх зусиллям на сторінках австрійських видань з'являлись твори українських письменників, австрійські автори публікували матеріали на українську тематику, популяризувався український фольклор. І навпаки — цими видатними діячами української та австрійської культури в 60–80-ті рр. XIX ст. були закладені підвалини такого унікального явища, як буковинська регіональна самосвідомість, або згідно з пізнішим терміном — «буковинізм». До пояснення змісту цього широкоживаного терміну В. Бурдяк відносить конструювання моделі співжиття різних етносів за наявності інтенсивних міжетнічних контактів, термін став хрестоматійним для позначення регіональної самосвідомості Буковини і втіленням високого ступеня етнічної толерантності у понятті «буковинізм» [1, с. 87–88].

Значну роль в обміні культурними цінностями зіграли свята слов'янської культури, які періодично проводились у Відні академічними студентськими товариствами, в яких разом з іншими брали участь українські студентські товариства «Січ» та «Буковина» [6, с. 23–31]. Помітну роль у налагодженні і розвитку тогочасних українсько-слов'янських взаємин відіграла віденська «Slovanska beseda», утворена у 1865 р. Вона організовувала вивчення слов'янських мов, влаштовувала мистецькі виставки, концерти.

В австрійських друкарнях видавались твори українських письменників та поетів, літературні журнали, нотні збірки. Тут друкувались українські періодичні видання, в тому числі німецькою мовою, при товаристві «Віденська Січ» була створена потужна бібліотека.

Потужними і вагомими були прояви взаємодії чеських культурно-мистецьких діячів (у т. ч. й музикантів) з українським середовищем регіону. В архітектурі і мистецтві Львова, його музеях і бібліотеках також є сліди чеських привнесень. Відомо, що наприкінці XIV століття чеський майстер Миколай зводив Домініканський костел і монастир. У середині XVIII століття живописці з Брно Франтішек і Себастьян Екштайни розписували костел Петра і Павла ордену ієзуїтів. Ще один уродженець Моравії — Ігнатій Хамбрез (Шамбре) (1753–1835) перебудував будинок арсеналу Сенявських (тепер кабінет мистецтв АН України у Львові).

У Галичині в 1867 році з ініціативи відомого педагога Томаша Хохолоушека (1828–1900) виникло товариство «Руска бесіда», яке про-

існувало до 1939 року. Його членами були не тільки чехи і словаки, але й українці, поляки, німці і навіть італійці. Воно проводило численні культурні заходи і екскурсії, видавало газету «Чеська бесіда». В міжвоєнний період у Львові знаходилось також Чехословацьке консульство.

У місті жили письменники Карел Владіслав Зан (1812–1872), Ян Евангеліста Косіна (1827–1899), Ян Православ Коубек (1805–1854), Матей Кнайсель (1805–1890), Вацлав Дундер, Людвік Файгл; відомий письменник і етнограф, друг Івана Франка Франтішек Ріттер, композитор Карел Шебори (1843–1903), архітектор Карел Боублік, етнограф Франтішек Крчек, музиканти А. Слядек, Ф. Фулг, В. Курц і А. Гедвік, а також К. Кучера, І. Жак, вчитель Івана Франка Сікора, видатний скрипаль Ф. Ондржічек (1857–1922), диригент К. Коваржович (1862–1920), співак-баритон Л. Стронницький та інші.

Алоїз Вондрашка брав участь у будівництві ратуші (1827–1835). В музеях Львова є твори видатних чеських художників Карла Шкрети (1610–1674), Яна Купецького (1667–1740) і Альфонса Мухи (1860–1939), а також декоративно-прикладного мистецтва. Отже чеський вплив на культурно-мистецьке життя Галичини також був достатньо значним і плідним.

Прогресу в культурному взаємообміні значною мірою сприяли театри Відня, Чернівців, Львова (в масштабі усіх українських територій — також Києва, Одеси), німецькі, чеські, румунські, польські, єврейські хоріві спілки й товариства, перекладачі, організатори виставок. В Україні регулярно йшли спектаклі австрійських авторів та представників народів монархії, виконувались твори провідних композиторів різних націй (насамперед австрійських).

Важливою особливістю музичної культури Львова були тісні та плідні взаємозв'язки з відомими чеськими музикантами — як гастролерами, так і осілими тут виконавцями і педагогами. У той час як чеські музики, проживаючи у Львові, живили розвиток музичної культури на цих теренах, чеські гастролери і колективи постійно відвідували місто з концертами.

Під орудою чеського композитора і диригента Я. Медеріч детто Галлюса, який впродовж трьох десятиліть з початку XIX ст. працював у Львові, у 1803 році силами місцевих музикантів і аматорів була виконана ораторія Й. Гайдна «Пори року».

Заслуговує уваги діяльність чеських музикантів Алоїса Нанке, Вінцента Серсави, Людвіка Седляка, яка протікала у Львові в першій

половині XIX ст. У Волкові під Львовом довгий час мешкав Людвік Куба — невтомний поборник зближення слов'янських народів.

Ще в кінці XIX ст. в Галичину прибули відомі чеські музиканти, диригенти, скрипалі, композитори Алоїз Сладек, Отакар Шевчік, Людвік Челянський.

Довгі роки працювали у Львові визначні музичні діячі: педагог і піаніст Вілем Курц, скрипаль Станіслав Кребс. Незабутнє враження залишилося від концертів у міжвоєнні роки талановитого чеського диригента Мілана Зуні.

Формування і становлення Львівської фортепіанної школи впродовж другої половини XIX — початку XX ст. неможливо уявити без глибинних зв'язків з відомими чеськими музикантами. На рубежі XX ст. Львів став одним з відомих музичних осередків, у якому яскраво проявились взаємопроникнення та взаємовпливи української та чеської музичних культур.

У свою чергу представники австрійської, чеської, румунської, польської культур відчували вплив українського музичного мистецтва та фольклору. У репертуарі Львівського оперного театру початку XX ст. знаходимо і твори чеських авторів «Продану наречену» і «Поцілунок» Б. Сметани, «В колодязі» Б. Блодека. Згодом, у 1903 році у Львові пройшли гастролі колективу Народної чехословацької опери з міста Брно, у виконанні якого вперше в місті була поставлена опера П. Чайковського «Пікова дама».

Іван Житарюк до факторів, які впливали на формування структури системи освіти Буковини та Північної Бесарабії у період приналежності до австрійської імперії, причисляє: «...політичний фактор

— австрійське законодавство і цісарська політика в галузі освіти, якою передбачалося забезпечити могутність і єдність монархії через одержавлення системи освіти, її вдосконалення та інтенсифікацію германізаційних заходів, сприяли поширенню загальноєвропейських підходів щодо освітнього процесу Австрії і Буковини;

— процеси національно-культурного відродження в поліетнічній державі, що сприяло створенню законодавчо-організаційної бази й умов для відкриття національних початкових і середніх шкіл у краї;

— історичний досвід та освітні традиції Габсбурзької монархії, що визначило домінуючу класичну середню та вищу освіту краю;

— педагогічний фактор, метою якого було підвищення освітнього рівня громадян і розвиток педагогічної думки» [2, с. 96–101].

Значного розвитку у даний період набуло регіональне шкільництво. В перші роки прилучення Буковини до Австрії тут діяло 6 волоських шкіл: у Чернівцях, Путні, Радівцях, Сереті, Сучаві та Кимполунгу, які стояли в освітньому плані вище від шкіл-«дяківок». Для їх підтримки у 1785–1786 роках австрійським урядом було надіслано за рахунок православного релігійного фонду 1000 примірників букварів, 1000 — рахункових книжок, 1000 — румунсько-молдавських катехизмів і 2275 — українсько-німецьких катехизмів [4].

Під впливом суспільно-історичних чинників наприкінці XVIII — на початку XIX століття у Галичині спостерігається значна активізація музично-концертного та театрального життя. Форми тогочасного музичного життя відзначаються інтенсивністю і багатством форм. Цей період позначено винятковим значенням діяльності австрійських та німецьких музикантів-професіоналів, серед яких низка сприяла популяризації і закоріненню фортепіанного виконавства й педагогіки: як приватні педагоги, концертні виконавці, організатори нових форм мистецького життя за участю фортепіано.

Фортепіанні композиції фігурують у вечорах камерної вокально-інструментальної музики, аристократичних салонних програмах в шляхетських родинах Бароні, Цибульських, Шимоновичів, Стаженьських.

До мистців, які здійснили внесок у реорганізацію концертування та збагачення фортепіанної творчості, належить Йозеф Ельснер, який приїхав до Львова в 1792 р. як приватний педагог, став ініціатором концертної інституції — «Музичної академії», яка об'єднала зусилля професіоналів та аматорів у регулярних щотижневих концертах, долучився до виконання камерних композицій для солюючих інструментів з оркестром і як учасник колективів і як композитор-творець концертного та салонного репертуару — у тому числі камерно-ансамблевого та фортепіанного (до виїзду з міста у 1799 році).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бурдяк В. Феномен буковинізму та його конкретний вияв щодо німецької спільноти краю // Курасівські читання. — 2005 : наукові записки. — К. : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2006. — Вип. 30, кн. 1. — С. 87–97.
2. Житарюк І. Формування системи національної освіти Буковини та Північної Бессарабії (Хотинщини) за часів їх перебування у складі Австрії та царської Росії / Іван Житарюк // Українознавство. — 2010. — № 3. — С. 96–101.

3. Осачук С. Буковинські німці: від Йозефа II до Адольфа Гітлера [Електронний ресурс] / Сергій Осачук // Незалежний культурологічний часопис «І». — № 56: «ЧЕРНІВЦІ CZERNOWITZ CERNÄUFI חשׁוֹרֵרֵי צִיָּוִן». — 2009. — Режим доступу : <http://www.ji.lviv.ua/n56texts/56-zmist.htm>
4. Пенішкевич О. Розвиток українського шкільництва на Буковині (XVIII — початок XX століття) / Одарка Пенішкевич. — Чернівці : Рута, 2002. — 520 с.
5. Попов В. Ж. Громадські та культурні зв'язки народів Австро-Угорщини з українцями в 60–80-х рр. XIX ст. : автореф. дис. ... кандидата історичних наук : спец. 07.00.02 — «Всесвітня історія». — Донецьк, 2002. — 17 с.
6. Попов В. Ж. З історії українсько-австрійських культурних зв'язків. (60–80-ті роки XIX ст.) / В. Ж. Попов // Міжнародні зв'язки України : наукові пошуки і відкриття. — К. : Наукова думка, 1991. — Вип. 1. — С. 23–31.
7. Росул Т. Концертне життя Закарпаття 20–30-х рр. XX століття / Тетяна Росул // Вісник Прикарпатського університету : Мистецтвознавство. — Івано-Франківськ : Плай, 2003. — Вип. V. — С. 35–44.
8. Hrimaly A. Die Musikschule des vereines zur Foderung der Tonkunst in der Bukowina / A. Hrimaly // Norst Anton / Der Vereins zur Forderung der Tonkunst in der Bukowina (1862–1902) — Czernowitz, 1903. — S. XXV–XXXIV.

Федчун Т. Принципи формування фортепианних концертно-виконавських традицій Західної України в контексті полінаціональних соціокультурних процесів. Стаття присвячена розгляду головних принципів формування фортепианних концертно-виконавських традицій Західної України в контексті полінаціональних соціокультурних процесів. Просліджуються історичні, політичні та соціальні фактори, які служили ґрунтом для формування полікультурних художніх традицій на землях Західної України.

Ключові слова: концертно-виконавська традиція, полінаціональні соціокультурні процеси, львівська фортепианна школа.

Fedchun T. The principles of formation of piano concert and performing traditions of the Western Ukraine in the context of polynational sociocultural processes. Article is devoted to consideration of the main principles of formation of piano concert and performing traditions of the Western Ukraine in a context the polynational of socio-cultural processes. Historical, political and social factors which served as the soil for formation of polycultural art traditions on lands of the Western Ukraine are traced.

Keywords: concert and performing tradition, polynational sociocultural processes, Lviv piano school.

Стаття надійшла до редакції 25.05.2016

